

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 94 1973

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Göteborg: Lennart Breitholtz

Lund: Staffan Björck, Carl Fehrman

Stockholm: Örjan Lindberger, Inge Jonsson

Umeå: Magnus von Platen

Uppsala: Gunnar Brandell, Thure Stenström

Redaktör: Docent Ulf Wittrock, Litteraturvetenskapliga institutionen, Villavägen 7,
752 36 Uppsala

Miscellanea

En replikväxling

I. SVAR PÅ KRITIK

I *Samlaren* 1972 (s. 247 ff.) ondgör sig Kurt Aspelin (A.) i en recension av min avhandling (Ingmar Stenroth: *Göthiska förbundet*, I) över min vetenskapliga metod. Enligt A. bör man avfärda denna som en avart av »ytempirismen» – ett begrepp som visserligen inte definieras men vars främsta kännetecken tydligen är en vägran att uttala sig i sammanhang där källkritiska belägg saknas. Det är en möjlig definition av mitt arbetsätt, som väl delas med den senaste generationen historievetskapare. Min princip är att låta detaljerna gradvis träda fram till en helhetsbild där inte ens huvudlinjerna alltid är fastställbara från början. Genom att låta resonemangen åtföljas av citat underlättas hos läsaren ett ifrågasättande av givna påståenden, ett vetenskapligt tvivel som såväl hos forskare som läsare är det främsta beviset på att en historisk verklighet har återskapats. Sett ur perspektivet att alla vetenskapliga resultat omvärderas, har givetvis A. rätt när han säger att mina resultat är felaktiga eller för snävt formulerade. Däremot kan jag inte finna att A. i sin kritik av min avhandling presenterat argument som är godtagbara för att rubba mina vetenskapliga resultat.

Det verkar som om A. hade en helhetsbild klar för sig *innan* han ger sig in i debatt. Han formulerar denna helhetsuppfattning med en smidig penna och med begagnandet av den litteraturvetenskapliga terminologins vanligaste främmande ord. Men blir det också vetenskap av det hela? Det tillåter jag mig att betvivla. En direkt kris i min diskussion med A. uppstår när det framgår att A. inte förstätt innebörden i motsättningen *Blanck-Böök*, som är en utgångspunkt för min avhandling. Han karakteristisk av denna motsättning är att »den förre ensidigt tenderar att fixera den idéhistorisk-litterära evolutionen, medan den senare lika ensidigt fäster sig vid det kvalitativt nya, språnget i utvecklingen, och ger detta en idealistisk-irrationalistisk förklaring». Men i frågan om *Göthiska Förbundets* uppkomst är det ju inte alls så som motsättningen bör formuleras (se GF I, s. 11 ff.)! Det är *Blanck* som förutsätter ett slags språng i utvecklingen i och med att han tänker sig ett litterärt tomrum under de litterära »järnåren», för att kunna förankra götherna i sjuttonhundratalsstraditionen, medan *Böök* kan sägas känna igen hos *Göthiska Förbundet* vad som var typiskt för den övriga svenska litteraturen under den aktuella tiden, nämligen anammandet av den tyska transcendentalfilosofin.

Troligen tycker inte A. att det gör så mycket att han inte förstätt innebörden i motsättningen *Blanck-Böök* – frågan är ändå för honom ointressant. Han finner (S s. 249) den blott vara av »lärdomshistoriskt intresse» och dessutom är den »historiskt övervunnen». Jag anser att om två av vår vetenskaps största namn hyser olika uppfattning i en fråga så är detta värt uppmärksamhet och debatt. A. å sin sida föraktar vad som är lärdomshistoriskt intressant och tror att historien utan vetenskaplig debatt så att säga rättar till sig själv.

A:s färdigstöpta helhetssyn förmår honom till en hisnande intellektuell saltomortal när han *först* accepterar min starka kritik av *Blancks* sätt att förknippa GF med samtida händelser – ett huvudresultat i min avhandling (GF I s. 113 ff.) – och sedan, utan att han presterar ett enda motbevis, åter åberopar som giltig den av mig raserade lärdomsbyggnaden.

Redan ur principiell synpunkt är A:s bedömning av mina undersökningar av göthiska

motivkretsar i litteraturen under tidigt 1800-tal (GF 1 s. 16 ff.) egendomlig. A. anser att resultatet var vad man kunnat vänta mot bakgrund av Blancks och Elsa Norbergs forskningar. Låt mig citera Blancks inledning till avhandlingen »Geijers götiska diktning» där han talar om litteraturen under denna tid: »Den fullständiga paus i litteraturens utveckling, som gustavianska tidens sista decennium medförde, måste ju åstadkomma ett intryck af att allt nu började på nytt.» Här möter vi alltså ett uttalande från Blanck som tydligt säger att man inte bör räkna med litteraturen under 1800-talets tidiga år. Min genomgång av materialet under denna epok kan framvisa en rad intressanta göthiska motiv. Hur kan då A. våga påstå att jag kommer med något självklart i mina undersökningar? A. fortsätter förföljelsen genom att hävda att min hypotes om de göthiska motivens förekomst i detta avsnitt är »föga djärv att formulera». Varför detta förakt mot det vetenskapliga vardagsarbetet? Varför måste hypotesen f.ö. vara djärv? Räcker det inte med att den är intressant och att min undersökning för första gången i samlad form visar upp det göthiska material som är tillfinnandes under perioden 1800–1810? Enligt A. hör hypotesen till yttermera visso till »de outtalade förutsättningarna för forskningen». Tvärtom vad A. hävdar anser jag det som en viktig uppgift för forskningen att ifrågasätta eller explicera de mer eller mindre riktiga »outtalade förutsättningar» som finns för vår verklighetsuppfattning.

A. går vidare i sin kritik med att påstå att så mycket arbete återstår efter det att jag presenterat mina resultat. Att mina undersökningar ger incitament till vidare forskning kan väl inte ses som en nackdel? A. skisserar en rad nya avhandlingar åt mig, han ber mig indela materialet i grupper, kvalitativt och genremässigt; i synnerhet borde jag uppmärksamma en grupp författare som utnyttjar »motivkretsen i full skala och med estetisk medvetenhet.» Jag kan emellertid inte acceptera dessa rekommendationer som giltiga för *min* undersökning.

Den historieuppfattning som utgör bakgrunden till mitt arbete följer en linje som A. uppenbarligen står främmande inför. Den baserar sig på hypotesen att det näraliggande, aktuella stoffet kan ha haft en väl så avgörande betydelse för götherna som en mer långsiktig idépåverkan. Jag har försökt sätta mig in i den »nu-situation» götherna befann sig i under januari–februari 1811. Genom att blottlägga det myller av idéstoff som finns i Göthiska Förbundets associationssfär, växer en komplex och kanske också ofta svåröverskådlig bild av verkligheten fram. Så småningom sammanvägd med de stora sammanhangen innehåller den bild jag så får fram trots allt en rad fakta av intresse för en nyfiken eftervärld.

Bestämt vänder jag mig mot A. när han hävdar att man bör ta speciell hänsyn till sådana texter som är skrivna med estetisk medvetenhet. Hur vet man vilka de är? Jag anser det omöjligt att påstå att en dikt, den må av oss upplevas som hur dålig som helst, inte är skriven med estetisk medvetenhet. Tänk vidare på den samtide läsaren av de estetiska alstren. Det har kostat mig åtskilligt med möda att söka få fram hur de enskilda götherna uppfattat tillvaron ur exempelvis estetisk, moralisk och politisk synpunkt. Resultatet av dessa undersökningar är nästan undantagslöst negativa och de har icke redovisats i min avhandling. Om vi inte vet hur den samtide läsaren upplevde de estetiska tingen, blir det meningslöst att i stället använda *vår* privata smak för att uttala oss om exempelvis en dikts estetiska effekt på dåtida läsare. Detta förklarar också varför jag gjort en så öppen undersökning av de tänkbara inspirerande kategorierna på Göthiska Förbundet. Kommande undersökningar skall måhända visa vilka faktorer som varit de mest centrala.

A:s argusögon riktas sedan mot kapitlet »De yttre omständigheterna kring förbundets bildande» i min avhandling. Det är ett 45 sidor långt kapitel som först behandlar de blivande göthernas kontaktytor i Uppsala och Stockholm; därefter följer en presentation av de tolv medlemmarna, en genomgång av den vetenskapliga litteraturen i ämnet, en diskussion av källmaterialets tillförlitlighet, några attributionsproblem i samband

med de inlämnade stadgeförlagen, samt en undersökning av stadgeförlagens förhållande till stadgarna. Slutavsnittet, GF 1, s. 93 ff., är tyngdpunkten i detta kapitel. Jag har där gjort upptäckten att stadgarna in i minsta detalj är sammanfogade av de enskilda medlemmarnas stadgeförlag. De slutsatser som kan dragas från denna undersökning är inte fullständigt redovisade i GF 1, som väsentligen behandlar Blancs forskningsresultat. Det bör emellertid stå tydligt för envar att vi här har ett sällsynt gott exempel på hur en grupp formar sitt sätt att leva. Förbundet är inte bildat av *en* man (Jacob Adlerbeth), som med rötter i en sjuttonhundratalsstradition söker projicera sina idéer på de övriga, utan är resultatet av en kollektiv insats. Inom ramen för denna kollektiva insats framstår två som huvudinspiratörer för förbundsbrödernas arbete. Det är C. F. Geijer och J. Adlerbeth. Av dessa två sätter tre bröder C. F. Geijer främst. När A. därför ser det så, att jag försöker ersätta J. Adlerbeths roll med C. F. Geijers, gäller detta endast med stora reservationer. A. har inte uppfattat innebörden av undersökningens huvudavsnitt, som poängterar den gemensamma insatsen.

På s. 87 i GF finner jag Heijkenskölds (H.) samtida berättelse vara en god primär källa för synen på förbundets utveckling – gemensam för alla deltagarna. Hans skildring är i stort en rimlig tolkning av förbundets uppkomst. »Men nu är det ju inte *historia* H. skriver» replikerar A. Jag förstår inte invändningen och inte heller bedömningen av källans kvalitet. Skulle berättelsens källvärde vara bättre om den var historia? Enligt A. skulle det varit malplacerat av H. att »utpeka den ene eller andre av sina kamrater som drivande i arbetet eller väga deras insatser mot varandra.» Men det är just vad tre förbundsbröder gjort redan några dagar tidigare! Se min avhandling s. 110 f! A. Lewin och G. G. Ugglan framhåller båda Thorgny (C. F. Geijer) som inspiratör och Nordenfeldt (N.) säger att hans tveksamhet försvinner när han hör Thorgny och en annan »okänd Broder» yttra sig. I meningen därefter säger han sig instämma med vad Thorgny yttrat. A. påpekar riktigt att jag gjort ett fel när jag påstår att samtliga av de inlämnade stadgeförlagen är egenhändigt påskrivna av förbundsmedlemmarna. Det gäller endast sju. Misstaget utjämnas av att man genom handstilsjämförelser lätt kan fastställa vilka som lämnat in de tio första förslagen och någon tvekan har aldrig funnits inom forskningen om attributionen av dessa.

A. gör emellertid ett stort nummer av sitt fynd och sätter det i samband med N:s formulering »en okänd Broder». Han skulle tydligen suttit och tittat på pappren dagen efter, helt allena och utan möjlighet att fråga någon till råds, varför han blivit tvungen att skriva »en okänd» när han nämner Adlerbeths manuskript. A. skriver: »De formuleringar i förslagen som IS fäster sådan vikt vid kan alltså inte gärna tilläggas något bevisvärde för attributionsfrågan, och lika lite ge några utslag om vem som står för den originella insatsen. Tesen om C. F. Geijers roll saknar sålunda varje stöd i källorna.» Hur A. kan dra dessa slutsatser från sina resonemang förstår jag inte alls. Även om den av A. utmålade absurda situationen skulle varit verklig: N. sittande frågande med pappren framför sig, så framhåller N. ju trots allt C. F. Geijer som den främste idégivaren! Vad A. med något som liknar intellektuell oärlighet inte nämner, är de två ovan omtalade yttrandena från de bröder som läste upp sina förslag samma kväll som C. F. Geijer och J. Adlerbeth framträdde. A. Lewin och G. G. Ugglan var sedan säkert tio år tillbaka bekanta med såväl J. Adlerbeth som C. F. Geijer. Varför nämner dessa, inför sittande församling, C. F. Geijer som främste inspiratör om han inte var det? A:s idéer om hur N. skrev sin inlaga är f. ö. en ren missuppfattning. N. måste ha varit med på sammanträdet den 26 januari! Se GF 1 s. 111, där jag citerar N:s förslag: »Men äntligen försvann denna tvekan då han *börde* (min kurs.) Brodren Thorgny och en annan okänd Broder /- - /.» Som framgår exempelvis av Lotten Dahlgrens »Hos Kamrerns» var C. F. Geijer en sällskapsmänniska som få. Hans hem stod öppet för många. En brevväxling från år 1810 (KB) mellan C. F. Geijer och A. A. Afzelius visar att deras hem och gemensamma arbetsplats Frimurarbarnhuset, var ett centrum för

deras vänner. E. G. Geijer bodde hos brodern i Frimurarbarnhuset under februari 1811. Det är troligt att det är i denna miljö Göthiska Förbundet växer fram. N. kom till Uppsala-akademien först sedan Adlerbeth lämnat staden och han kom till Stockholm först under hösten 1810. Han var fem år yngre än Adlerbeth. När han dagen efter sammanträdet den 26 januari 1811 författar det opus han skall läsa upp i den värm-ländska kamratkretsen på kvällen den 27 januari kallar han enligt min uppfattning »utbölingen» Jacob Adlerbeth för »en okänd Broder» helt enkelt därför att han inte kände honom sedan tidigare.

Stor uppmärksamhet ägnar A. min diskussion av attributionen av de inlämnade stadgeförlagen nr. 11 och nr. 12, en av mig närmast pliktskyldig redovisning i anslutning till en diskussion av Blanck i verket »Geijers götiska diktning» s. 21 ff., vars detektiva poänger till trots saknar förmåga att påverka resultatet i stort. Låt mig gärna instämma med A:s resonemang när han godtar Adlerbeths attribution av förslag nummer 11. Hans uppfattning styrks av det faktum att Adlerbeth i sin förteckning kallar de tio första skrifterna »Yttrande om det Göthiska Förbundets ändamål, m. m.», medan de rubriceringarna kan tyda på att förslagen nr 11 och 12 är tillägg till tidigare skrivelser. Att A. därför rekommenderar mig att godta Adlerbeths attributioner, kan väl ändå inte gälla det mest intressanta förslaget av de två, nämligen nr 12, som Adlerbeth påstår vara författat av »en okänd». Det kan inte vara möjligt att det funnits en okänd förslagsinlämnare. Rent otrolig blir en sådan tanke om man besinnar att förslaget är uppläst i den granskningsfördelning där tre man medverkade: Adlerbeth själv, E. A. Kjellin och G. G. Ugglå. Att Adlerbeth därför skriver att förslagsställaren är okänd, kan därför endast förklaras så, att han inte vid förtecknandet tar sig tid att ta reda på vem det verkligen var som lämnat in förslaget. Blanck föreslår nu, liksom jag, E. G. Geijer som författare, men påpekar att den tyska handstil som utkastet är skrivet med, aldrig annars användes av honom. Blancks anmärkning om handstilen leder oss till en ny lösning av frågan. En påskrift på förslaget visar att det upplästes inom förbundets granskningsfördelning. Förslagsställaren bör först sökas i denna krets. En av de tre hade inte lämnat in något paragrafindelat förslag: G. G. Ugglå. Handstilen är således hans; ett gott kännetecken är att han är den ende som skriver sina koncept med vänstermarginalen mitt på sidan. Att G. G. Ugglå själv satt med i granskningskommittén ger en naturlig förklaring varför förslaget nr 12 så ofta är representerat i stadgeförlagens paragrafindelade avsnitt. Det bör vara G. G. Ugglå som är författaren till förslag nr 12.

Kvar står frågan varför E. G. Geijer skrivit under förbundets stadgar där det står: »de förslag som hvar och en af Oss serskilt uppgivit», utan att hans förslag kunnat återfinnas i det välbevarade göthiska förbundsarkivet. A. irrar runt i en labyrint när han misstänkliggör mina resonemang genom att påpeka, att Kumlander inte undertecknat de slutredigerade stadgarna. Att Kumlander lämnat in ett stadgeförlag är obestridligt och som visas i GF 1 s. 93 ff., har hans förslag flerstades inarbetats i de slutgiltiga stadgarna. Skälet till att han inte undertecknat stadgarna är antagligen att deras renskrivande och undertecknande inte ägde rum förrän under sommaren eller hösten 1811. Kumlander (Heraudr) var aktiv i förbundet hela våren 1811; han deltog således i en granskningsfördelning tillsammans med E. G. Geijer och G. G. Ugglå för att dra upp riktlinjerna till skrivvårdarens arbete. Den avgav sitt betänkande den 5 mars. Den 20 maj meddelar Kumlander att han måste begränsa sin arbetsinsats i förbundet på grund av »tränga göromål». I det röda marokängband där stadgarna finns inskrivna, har ett utrymme lämnats för Kumlanders namn. Det kan inte råda något tvivel om att avsikten var att Kumlander skulle skriva under stadgarna, varför formuleringen »samtliga» i stadgnas inledning gäller också honom. Jämför den samtida »Göthiska förbundets matricel» i vilken ett tomt utrymme lämnats för förbundets medlem nr 11, Kumlander. Låt mig avsluta denna diskussion om E. G. Geijers uteblivna stadgeförlag

med ett påpekande som visar att han trots allt var delaktig i förbundsarbetet under inledningsskedet: den 13 februari lämnar han till förbundet sitt förstlingsverk i den göthiska genren, »Den siste kämpan».

A. slutar sin kritik av min behandling av stadgeförslagen till Göthiska Förbundets stadgar med att framlägga förslag om hur han anser att man borde gjort för att få resultat. Man skall inte »som IS mekaniskt lägga texterna sida vid sida av varandra, utan i stället pröva en i detalj *kvalitativ* jämförelse så att likheternas, resp. olikheternas 'specifika vikt' kunde vägas.» Vad blir då resultatet av A:s egna vägningar? A. skriver (1): »Det visar sig då att Adlerbeths förslag utnyttjats såväl i urkundens inledning som i paragrafutformningen, medan C. F. Geijers i stort sett bara kommit till användning för paragraferna.»

Men detta är ju ett kvantitativt påstående och inte ett kvalitativt! I GF 1, s. 108, finns en förklaring till varför C. F. Geijer inte är representerad i inledningen till stadgeförslagen: C. F. Geijers inlaga innehåller endast en kort inledning medan Adlerbeth har en utförlig sådan. Antar vi att C. F. Geijer skrivit sitt stadgeförslag först eller att C. F. Geijer och J. Adlerbeth samarbetat, är det helt naturligt att Adlerbeth i så fall utökade sitt förslag med en längre inledning. Det bevisar emellertid icke att Adlerbeth var först med sitt förslag, snarare tvärtom. A. skriver vidare (2): »Men därjämte ser man tydligt att det finns en snarlik formulering hos Adlerbeth snart sagt varje gång som Thorgnys förslag utnyttjats; *men förhållandet är inte det omvända.*» Här gör A. en värdering utifrån stilistiska grunder. Han borde ha besinnat att Adlerbeth var med i den tremannagrupp som sammansatte stadgarna, vilket inte C. F. Geijer var, sannolikt på grund av en sträng arbetsbörda. Adlerbeths stil slår givetvis igenom i redigeringen, vilket inte får tillmätas för stor betydelse när det gäller det rent idémässiga inflytandet. En genomgång av stadgarna visar vilka som bidragit till stadgeparagraferna och hur många av de 18 paragraferna respektive medlem är representerad i: Adlerbeth 8, C. F. Geijer 7, E. A. Kjellin 9, Baldur 7 och »nr 12» 8. Adlerbeth och C. F. Geijer finns gemensamt representerade vid sju tillfällen! E. A. Kjellin är med vid hela nio tillfällen – orsaken måste delvis vara att han själv var med i granskningsfördelningen som satte samman stadgarna.

Det är omöjligt att bortförklara källornas vittnesbörd: C. F. Geijer är, inom ramen för den kollektiva insatsen, den främste inspiratorn till Göthiska Förbundet. Ingen har tidigare uppmärksammat det av mig använda källmaterialet. Därför har mycket felaktigt skrivits om förbundets uppkomst. Mikroproblemetets lösning har blivit en angelägenhet för helhetssynen. När A. därför säger att Blanck förstrött ägnar sig åt stiftelseurkunden för att i stället syssla med större sammanhang och att Cederblad anser Jacob Adlerbeths ledande roll alltför självklar för att närmare diskutera (S s. 250), måste jag replikera att båda dessa forskare skulle mått väl av att använda en annan forskningsmetodik.

Den främsta innebörden i min replik är att den visar att A. i sin njugga kritik inte talar samma språk som jag. Man hoppas att han i sitt genmäle finner en värdigare form för samtal än den recensionen uppvisar.

Ingmar Stenroth

II. SVAR PÅ TILLTAL

I sitt svar på min granskning av avhandlingen *Göthiska förbundet 1* påstår Ingmar Stenroth att jag »föraktar vad som är lärdomshistoriskt intressant och tror att historien utan vetenskaplig debatt så att säga rättar till sig själv». Anklagelsen får jag söka ta med fattning och finner det lämpligast att hänskjuta den till läsarens egen prövning. IS

påstår också att jag skulle underlåta att hänvisa till relevanta sakförhållanden »med något som liknar intellektuell oärlighet». Som beskyllning är ju formuleringen tämligen grav inte bara i vetenskapliga sammanhang. Han belägger med att jag inte nämner Lewins och Ugglas yttrande om »Thorgny». I själva verket noterar jag det i sammanhanget relevanta i min recension s. 251: B – 252: A. Sen kan man ju alltid, som IS, fromt hoppas på »en värdigare form för samtal».

Vår egentliga möjlighet till »samtal» var i själva verket disputationen. Vad jag därunder hade att säga, är i det närmaste ordagrant upprepat i min recension. *Då* hade emellertid IS föga att svara. Att belasta Samlaren utrymme med ytterligare minutiösa utläggningar kring de »mikroproblem» avhandlingen ger upphov till, anser jag vara uteslutet. De viktiga frågorna får hänskjutas till kommande forskare som, hoppas jag, ska närma sig problemen med högre grad av vederhäftighet och perspektivisk vidd än IS.

Tror då verkligen IS att det är *han* som har upptäckt sådana »götiska» dikter som Wallins Gustaf III-hymn eller Lings »Gylfe»? Och tror han att t. ex. Blanck aldrig hört talas om Nordfors' rimmerier eller bläddrat i Åhlströms samlingar och där noterat götiska tankar från »järnåren»? På ett mer allmänt plan vill jag säga, att hans svar dokumenterar samma svårighet att läsa rätt innantill som avhandlingen avslöjade på så många allvarliga punkter – fastän det denna gång är min egen recension som blir lidande part. Varför skulle det vara en motsägelse att anse Blancks ståndpunkt vara övervunnen i en rad konkreta detaljfrågor och *samtidigt*, som ansats, fortfarande vara i hög grad produktiv? Något annat torde man kunna hävda, bara om man som IS har försvurit sig åt en art av »källkritik» som tappat den ursprungliga metodens kritiska skärpa och kvarhållit bara atomistiskt isolerade små skenproblem.

Det sagda betyder alls inte att jag – såsom IS med ett välkänt vulgärknep vill hävda – skulle ha en »färdigstöpt helhetssyn» och lägga materialet till rätta efter fördomsfulla grundantaganden. Möjligen kan det te sig så, om man tror att ens historiska helhetsbild växer fram genom enkel addition av tillräckligt många detaljer. I själva verket hade jag ytterst små uppfattningar överhuvudtaget om problemen kring GF, innan jag började arbeta med mitt opponentuppdrag. Vad jag däremot snabbt blev förvissad om, var att IS:s »helhetssyn» på avgörande punkter byggde på felaktig bevisföring och rätt häpnadsväckande chanstagningar i fråga om data.

IS:s invändningar tycks mig inte rubba vad jag framfört om hans sätt att »källkritiskt» undersöka frågan om tillkomsten av GF:s stadgeförslag, resp. stadga, eller frågan om C. F. Geijers betydelse som inspirator till förbundet. De poänger han söker inhösta bygger på missuppfattningar eller vantolkningar av formuleringar i min recension. Var har jag exempelvis fablat om att Nordenfeldt skulle ha »suttit och tittat på pappren dagen efter» – då jag t. o. m. citerar dennes yttrande att han var närvarande när Jacob Adlerbeths och C. F. Geijers förslag lästes upp den 26.1? Också jag har naturligtvis formulerat en hypotes kring de närmare omständigheterna under detta sammanträde, fastän jag inte ville formulera den explicit. (Man kunde lätt ställa upp ett halvt dussin olika, mer eller mindre plausibla rekonstruktioner!) IS:s försök förefaller mig föga troligt, det skulle nämligen kräva att Adlerbeth var totalt okänd för en av de mer aktiva medlemmarna i kretsen ännu i slutet av januari 1811. Min hypotes var helt enkelt att de olika förslagen lästes upp av ordföranden för mötet, vem denne nu var. *Därför* var för Nordenfeldt ännu den 27 januari Adlerbeths anonyma förslag författat av »en okänd Broder», i motsats till det signerade förslaget av Geijer.

Till sist: en kritik av »mikroproblem» ger lätt upphov till »mikrogräl». I akademisk litteraturvetenskap har grälen alltför regelbundet rört just detaljfrågor, trivialproblem. Lika regelbundet har de *stora* frågorna av metodiskt-teoretiskt intresse undvikits. Varken det akademiska eller det litteraturvetenskapliga torde vinna på en sådan sakernas ordning. Allra minst tål vårt ämne det i en situation som den närvarande, då

det forskningsmässigt intressanta i allt större utsträckning tycks förläggas *utanför* det akademiska i institutionell mening (till »kritiska seminarier», tidskrifter av typ *Ord & Bild*, arbeten av icke-universitetsanknutna), alltmedan det etablerat akademiska förkvävs av UKAS-modellen, av snävt »målinriktade» avnämningarstudier och av brist på nya teoretiska impulser. Forskningsstrategiskt sett måste det åligga oss att skapa en radikalt annorlunda debattsituation.

Kurt Aspelin